

Z OBSAHU	Postižení a nemocní narušují rytmus falešného blahobytu. Homilie Svatého otce	04
	Mučedníci nacismu: Katolická církev „hlavním pomahačem Židů“	06
	Evropa na kolenou? K čemu kultura pohody potřebuje kněze	10
	Co je to „důstojná smrt“? Příspěvek k debatě o legalizaci eutanazie	12

TRADICE OTCŮ

Z homilií papeže Pavla VI.
(1897–1978)

Běda mi, kdybych nehlásal evangelium! Neboť Kristus, on sám, mě právě k tomu poslal. Já jsem apoštol, já jsem také svědek. Čím vzdálenější je cíl, čím obtížnější je úkol, tím mocněji na nás naléhá láska. Mám hlásat jeho jméno: Ježíš je Mesiáš, Syn Boha živého. On je ten, kdo nám zjevil neviditelného Boha, on je dříve zrozený než celé tvorstvo, všechno v něm spočívá. On je učitel a vykupitel lidstva, pro nás se narodil, zemřel a vstal z mrtvých.

On je středem dějin a středem vesmíru. On nás zná a miluje, je přítelem a průvodcem našeho života. Je mužem bolesti i naděje. Právě on přijde znovu a bude nakonec naším soudcem, a jak doufáme, i plností života a naší blažeností navěky.

Kéž bych o něm nikdy nepřestal mluvit! Vždyť on je světlo a pravda, ano, cesta, pravda a život. On je chléb a pramen živé vody, neboť tiší náš hlad a naši žízeň. On je pastýř, vůdce, vzor, naše útěcha, náš bratr. Byl jako my, a víc než my malý, chudý, ponížený, vystavený strádání, utiskovaný a trpící. Kvůli nám mluvil a konal divy, kvůli nám založil nové království, kde chudí jsou blahoslavení, kde mír je obecným základem života, kde se dostává povýšení těm, kdo mají čisté srdce, a útěchy těm, kdo pláčou, kde ti, kdo hladovějí po spravedlnosti, docházejí nasycení, kde hříšníci mohou dosáhnout odpuštění a kde všichni lidé jsou bratři.

(...) Kristus Ježíš je začátek a konec, alfa a omega, král nového světa, tajemný a nejvyšší smysl lidských dějin a našeho osudu. On to je, kterého vám hlásáme pro věčnost. A chceme, aby jeho jméno zaznívalo až do končin světa a po všechny věky věků.

Křístus a apoštolové, San Vitale, Ravenna. Foto: Flickr, Lawrence OP (CC BY-NC-ND 2.0)

Církev je Kristova

Stále znovu se setkáváme s pokusy některá období dějin Církve vyzdvihovat a jiná zatracovat. Mimořádně pozitivnímu hodnocení se tradičně těšívá „prvotní“ či „raná“ Církev. Je pravdou, že ve svých počátcích Církve nebyla zatížena břemenem politické moci a byla tak disponována hlásat evangelium zcela nezajištěně a bezbranně. Přesto nám novozákonní a další raně křesťanská svědectví bez obalu prozrazují pestrou paletu i těch nejhroživějších hříchů, kterých se křesťané již tehdy dopouštěli; stačí se začíst do Pavlových listů Korintským.

Velmi nepopulární je naopak Církev „středověká“, totiž ta temná, s inkvizicí a křížovými výpravami. Ale co gotické katedrály, špitály, univerzity, Tomáš Akvinský? Navíc je třeba zdůraznit, že právě v dobách, kdy samotní nejvyšší hierarchové selhávali, povstávali znovu

a znovu výjimeční světci a stále se tvořilo nádherné církevní umění. To vše svědčí o tom, že v Církvi působil týž Duch jako v jejich počátcích.

Nelze také zjednodušeně hovořit o Církvi „předkoncilní“ a „pokoncilní“, a to s podtextem, že vše špatné, nedokonalé, nezbytnou opravu si zasluhující, nevhodné, ba škodlivé se dalo v té „předkoncilní“. Zato v té „pokoncilní“ konečně došlo k prozření, konečně jsme po tak dlouhé době nevědomosti a zanedbání přišli na to, co zpozdilé dřívější generace křesťanů nebyly schopny pochopit a domyslet. Tak například triumfalismus, to prý byla skutečná bolest Církve. Existuje však větší sebeoslava než označit pouze jediný z 21 koncilů, které se v Církvi slavily, za skutečné „jaro“, při němž samojediným „vanul“ Duch Svätý?

Dokončení na str. 2

Kardinál Robert Sarah

Foto: Wikipedia, François-Régis Salefran (CC BY-SA 4.0)

Kardinál Robert Sarah: Největší nebezpečí představuje genderová ideologie

V bazilice sv. Mikuláše v Trnavě na Slovensku řekl v úterý 14. června 2016 prefekt Kongregace pro bohoslužbu a svátosti kardinál Robert Sarah, že největším nebezpečím pro Církev, rodinu a společnost je genderová ideologie. Kardinál zde vystoupil u příležitosti prezentace knihy *Bůh nebo nic*, kterou vydalo jako 12. jazykovou mutaci nakladatelství LÚČ.

Na začátku svého projevu zdůraznil, že si „můžeme být jisti tím, že on bude vždycky bojovat za Církev, neporušenou nauku a za rodinu“. Musíme znovu postavit Boha na první místo ve svých životech, aby byl měřítkem našeho jednání v každém okamžiku všedního života. Musíme znovu objevit modlitbu, důvěrný rozhovor s Bohem. Bez modlitby, bez adorace, bez upřímného klanění se Bohu bude svět zažívat jen velká rozdělení, velké bitvy a velké ztráty.

Kardinál opakovaně varoval před tím, co způsobuje gender ideologie, a před podlehnutím kultuře Západu, která je v jeho očích už mrtvým svědectvím. Vyzval naše národy, aby byly tím oživujícím prvkem západní Evropy a daly Církvi nová svědectví, která pramení především ze zkušenosti pronásledování (v době komunismu).

Robert Sarah je označován nejen za nejvýznamnějšího afrického kardinála, ale i za jednoho z nejvlivnějších představitelů konzervativního křídla katolické církve. Šlo o jeho první návštěvu Slovenska, která se realizovala na základě pozvání nakladatelství LÚČ. V knize *Bůh nebo nic* hovoří francouzský vatikanista a spisovatel Nicols Diat s kardinálem Sarahem nejen o jeho životě, ale také o významu liturgie, o citlivých tématech (rozpady rodin, sexuální skandály kněží nebo o genderové ideologii). Kardinál Sarah knihu představil v pondělí 13. června v Bratislavě, Trnava byla druhou zastávkou při prezentaci. Ve středu 15. června se zúčastnil plenárního zasedání konference slovenských biskupů.

Dokončení ze str. 1

RC

Není snad většího triumfalismu než tvrdit, že už konečně triumfalističtí nejsme? Není to naduté a dětinské?

V jednom nedávno publikovaném textu se setkáváme s kritikou Církve „piánské“. Ta se měla dokonce dopouštět bludů, což samo o sobě není ani možné a jistě jde spíše o nadsázku. Piové od devátého do dvanáctého byli mimořádní papežové mravně bezúhonného života, za jejichž pontifikátů docházelo k obrovskému misijnímu úsilí, rozvíjel se bohatý vnitrocírkevní život, a pokud byla v Církvi i tehdy přítomna některá dílčí negativa, pak je určitě nelze přepisovat jen samotným demonizovaným papežům. To by znamenalo neskutečné přeceňování jejich osobností a neznalost vnitřního fungování živého organismu Církve. Ta nikdy nebyla „piánská“ či „nepiánská“, podobně jako dnes není ani „Františkova“ ani „ne-Františkova“. Pokud již chceme pro ni nalézt nějaký univerzální přívlastek, pak je jediné Církvi Kristovou.

P. Doc. JUDr. Stanislav Příbyl, Ph.D.,
J.C.D., docent církevního práva

Vládní úředník USA varuje: v Iráku se křesťanům zavírají dveře

Americký vládní úředník v červnu na návštěvě Říma řekl, že v důsledku působení islámských teroristických skupin, jako je ISIS, „se křesťanům v Iráku zavírají dveře“ a čas, kdy bude možno zabránit jejich vyhlazení, se krátí. „Křesťané odcházejí a v určitém okamžiku by už mohlo být pro tuto komunitu demograficky nemožné, aby se sama udržela,“ řekl Knox Thames, zvláštní poradce amerického ministerstva zahraničí pro náboženské menšiny na Blízkém východě a v jižní a střední Asii. Znovu tyto dveře otevřít „bude těžké, je to dlouhá a složitá reakce na komplikovanou situaci“.

Thames řekl, že zaručení náboženské rozmanitosti a přežití církvi je prioritou Obamovy administrativy. Připomněl prohlášení ministra zahraničí Johna Kerryho o genocidě křesťanů a dalších menšin v Iráku a Sýrii jako projev tohoto závazku. Uznání, že se ISIS systematicky snaží o likvidaci etnických a náboženských menšin, bylo pokusem „dát pronásledovaným naději, že o nich svět ví“.

CN

RC Monitor si můžete objednat na adrese: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@rcmonitor.cz nebo na internetových stránkách <http://rcmonitor.cz>. Zde se také můžete zaregistrovat, máte-li zájem o pravidelné zaslání zpráv e-mailem. Dále nás najdete na <http://www.facebook.com/ResClarityMonitor>. Periodikum je distribuováno zdarma a lze je v požadovaném počtu kusů objednat na adrese redakce. Jeho vydávání je možné jedině díky zasláním darům, které pokrývají náklady na tisk a distribuci. Náklady na jedno číslo jsou přibližně 24 Kč, což za rok činí 576 Kč. Všem dárcům Pán Bůh zaplatí. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.

Papež schválil dekret o heroičnosti ctností olomouckého arcibiskupa Stojana

Svatý otec František schválil 14. června 2016 dekret o heroičnosti ctností olomouckého arcibiskupa Antonína Cyrila Stojana (1851–1923). Jiné dekrety uznávají heroický stupeň ctností dalších šesti Božích služebníků a služebnic a mučednictví 115 obětí pronásledování katolické církve ve Španělsku v druhé polovině třicátých let minulého století.

V andaluské diecézi Almería, která čítá 123 farností a 40 klášterů, zavraždily republikánské gardy ihned v počátku protikatolické represe 65 farářů. Celkově si jejich běsnění v letech 1936 až 1938 vyžádalo 465 obětí – z toho dva biskupy, 84 kněží, sedm školských bratří, pět dominikánů, dva jezuiti, dva diecézní pracovníky, jednoho františkána a jednoho eucharistiána. Dekret Kongregace pro svatořečení vyhlašuje mučednictví z nenávisti k víře otce Josého Álvareze Benavides y de la Torre, děkana katedrální kapituly v Almerii, a jeho 114 druhů.

Dekrety schvalující heroičnost ctností se kromě olomouckého arcibiskupa týkají dvou kněží, dvou řeholníků a dvou řeholnic. Jsou to Vicente Garrido Pastor (1896–1975), španělský diecézní kněz a zakladatel sekulárního institutu Obreraz de la Cruz, a mexický kněz Pablo María Guzmán Figueroa (1897–1967), člen kongregace Misionářů Ducha Svatého a zakladatel ženské kongregace Eucharistických misionářek od Nejsvětější Trojice. Oba řeholníci žili v první polovině minulého století a zemřeli v mladém věku – jsou to sicilský minorita Luigi Lo Verde (1910–1932) a portugalský benediktin, mystický básník Bernardo de Vasconcelos. Řeholnice jsou zakladatelkami řeholních společenství – Španělka Matka Elisea, občanským jménem Josefa Oliver Molina (1869–1931), založila kongregaci Sester Panny Marie z Hory Karmelu, známých jako „karmelitky z Orihuela“, Mexičanka Marie od Ježíše milosrdné lásky, občanským jménem María de Jesús Guízar Barragán (1899–1973), v šedesátých letech minulého století založila institut Guadalupských služebnic Ježíše Krista kněze, s charismatem „posvěcování kněží skrze modlitbu a díla milosrdné lásky“.

RaVat

Papež: Eutanazie není milosrdná, jedná se o falešný soucit

Eutanazie je motivována falešným soucitem. Je součástí egoistické kultury, která „znevažuje ty, kdo nenaplnují určité standardy zdraví, krásy a užitečnosti“, uvedl papež František 9. června při setkání s předními lékaři ze Španělska a Latinské Ameriky.

V současné kultuře, která je technologická a individualistická, se objevují lidé, „kteří se skrývají za domnělým soucitem a ospravedlňují a schvalují smrt pacienta“. Opravdový soucit však druhého člověka neodepisuje a nevytěšňuje na okraj, ani nepokládá jeho smrt za něco dobrého. „Víte dobře, že to by znamenalo triumf egoismu, oné kultury ‚Použij a zahod‘“, řekl František.

Úloha lékaře pak podle papeže závisí nejen na jeho znalostech, nýbrž také především na skutečném soucitu a milosrdenství vůči nemocným. Soucit však neznamená jen lítost. „Znamená to trpět společně s druhým“, uvedl František. Soucit je tou nejvhodnější reakcí na nesmírnou hodnotu, kterou má nemocný člověk. „Je to reakce plná úcty, porozumění a něhy, neboť posvátná hodnota života nemocného člověka nemizí ani se nezatemňuje, nýbrž září ještě více právě v jeho utrpení.“

Utrpení a nemoc jsou těžkou zkouškou pro každého, včetně lékařského personálu. Podle papeže však není možné ustupovat pokušení „účelové mentality a aplikovat rychlá a drastická řešení kvůli falešnému soucitu nebo pouhým kritériím výkonnosti nebo ekonomických výhod“. „Ve hře je důstojnost člověka. Ve hře je důstojnost lékařského povolání“, dodal František.

Církev.cz

Další zprávy najdete na internetových stránkách <http://rcmonitor.cz>.

SLOVO KNĚZE

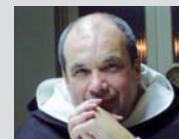
Jednou z myšlenek svatého papeže Jana Pavla II. bylo, že pokud se západní společnost neobrátila a nevrátila se ke Kristu, tak se postupující kultura smrti bude rozšiřovat k dalším vítězstvím. Dnes můžeme vidět, jak se papežova vize naplňuje. Návrat ke Kristu a k hodnotám evangelia zatím u nás nenastal. Zato můžeme být svědky, jak se nově a razantněji rozehrává boj o legalizaci eutanazie. Přípravuje se další nepřipustný průlom do základního přirozeného práva na život.

Má to svoji vnitřní logiku. Tam, kde se již desetiletí prosazuje antikoncepční mentalita a nepřeje se více dětem, kde je uměle bráněno, aby děti přicházely na svět, kde hormony z antikoncepce zamořují životní prostředí a způsobují i mužskou neplodnost, a kde jsou počaté děti likvidovány potratem, dochází k úbytku obyvatel a ke stárnutí společnosti. Nic na tom nemění ani snaha za velké peníze vyrábět děti uměle. Při tomto člověka degradujícím procesu navíc dochází k dalším tisícům lidských obětí.

Národ vymírá, společnost stárne a staří lidé se stávají stále větší zátěží pro ekonomický systém. Odtud je už jen krůček k myšlence, že kdyby těch nejstarších ubylo, udržela by se kvalita života těch mladších. Dosáhlo by se, jak se říká, trvale udržitelného rozvoje. V této podobě by ovšem takový plán zatím neprošel. Musí se to navléci jinak. My vlastně těm starým a nemocným pomůžeme. Ukončíme jejich trápení. Zbavíme je nesnesitelných bolestí a zoufalé osamocení. A navíc jim dáme právo svobodně se rozhodnout o vlastním životě a se vztyčenou hlavou přijmout smrt. Hlavně je třeba zapojit média a sehnat pár speakerů (zadarmo to nebude), aby se to všechno pěkně podalo a zapůsobilo na city a srdce příjemců. Pak nebude problém eutanazii v parlamentu odmávnout.

Kristus říká „Nezabiješ“ (Mt 5,21), ani sebe, ani druhé. Ztrácí-li se dnes pojem lidské přirozenosti a přirozených práv, je třeba vrátit se ke Kristu.

fr. Pavel Maria OP

*fr. Pavel M. Mayer OP,
rektor baziliky a strážce
hrobu svatě Zdislavy*

POSTIŽENÍ A NEMOCNÍ NARUŠUJÍ RYTMUS FALEŠNÉHO BLAHOBYTU

Homilie papeže Františka při mši svaté za účasti nemocných a postižených

„Spolu s Kristem jsem ukřižován. Už nežiji já, ale žije ve mně Kristus“ (Gal 2,19). Apoštol Pavel užívá velmi silných slov, aby vyjádřil mysterium křesťanského života. Všechno je obsaženo ve *velikonočním dynamismu* smrti a vzkříšení darovanému ve křtu. Ponořením do vody každý jako by zemřel a byl pohřben s Kristem (srov. Řím 6,3–4), zatímco vynořením vyjevuje nový život v Duchu Svatém. Tento stav znovuzrození zahrnuje celou existenci v každém jejím aspektu; také nemoc, utrpení a smrt spočívají v Kristu a v něm nacházejí svůj nejzazší smysl. V tento den, který je v rámci Svatého roku milosrdenství věnován nositelům postižení a nemocným, má toto Slovo života v našem shromáždění zvláštní ozvěnu.

Realita omezení

Ve skutečnosti budeme dříve či později všichni povoláni změřit se a někdy střetnout s křehkostí a nemocemi v sobě i v druhých. Kolik jen různých podob mají tyto zkušenosti tak typicky a dramaticky lidské! V každém případě naléhavě a důrazně kladou otázku po smyslu života. Sami můžeme podlehnout jednak cynismu, jako by se všechno dalo pasivně či aktivně vyřešit vlastními silami. Jindy se naopak vkládá veškerá důvěra do objevů vědy a útěchu přináší myšlenka, že někde na světě určitě existuje lék schopný danou nemoc uzdravit. Bohužel tomu tak není, a kdyby lék přece jen existoval, byl by dostupný jen některým lidem.

Lidská přirozenost raněná hříchem v sobě nese *realitu omezení*. Známe námitku, která se zvláště v této době vynořuje tváří in tvář životu stíženému velkými fyzickými omezeními. Má se za to, že nemocný či postižený člověk nemůže být šťastný, protože není s to realizovat životní styl, který ukládá kultura zálib a zábav. V době, kdy se určitý druh péče o tělo stal masovým mýtem, a tedy ekonomickým podnikem, musí se nedokonalost zastírat,

protože útočí na štěstí a klid privilegovaných a zpochybňuje panující model. Je lépe tyto lidi separovat a nechat v nějaké „ohradě“ – popřípadě pozlacené – anebo v „rezervacích“ pietismu a dobročinnosti, aby nenarušovali rytmus falešného blahobytu. V některých případech se dokonce uvažuje o tom, jak se jich co nejrychleji zbavit, aby se v dobách krize nestali neudržitelnou ekonomickou přítěží.

Foto: Flickr, Lawrence OP (CC BY-NC-ND 2.0)

Svět se nestane lepší, bude-li složen jenom ze zdánlivě „dokonalých“, nýbrž poroste-li mezi lidmi solidarita, vzájemné přijetí a respekt.

Mít rád navzdory všemu

Ve skutečnosti však dnešní člověk žije v obrovské iluzi, když zavírá oči před chorobou a postižením! Nechápe pravý smysl života, který musí zahrnovat také utrpení a omezení. Svět se nestane lepší, bude-li složen jenom ze zdánlivě „dokonalých“, ne-li přímo naličených, nýbrž poroste-li mezi lidmi solidarita, vzájemné přijetí a respekt. Jak pravdivá jsou apoštolova slova: „Ty, kteří jsou ve světě

bezmocní, vyvolil si Bůh, aby zahanbil mocné“ (1 Kor 1,27)! Také evangelium této neděle (Lk 7,36 – 8,3) nám prezentuje zvláštní situaci slabosti. Hříšnice je souzena a vytlačena na okraj, avšak Ježíš ji přijímá a brání, protože „prokazuje mnoho lásky“ (v. 47). Tak usuzuje Ježíš, který je pozorný k utrpení a pláči oně osoby. Jeho jemnocit je znamením lásky, kterou Bůh chová vůči těm, kdo trpí a jsou odepisováni. Neexistuje pouze fyzické utrpení; jedna z nejčastějších patologií se dnes týká ducha. Je to utrpení, které doléhá na duši a sklíčuje ji tím, že jí odnímá lásku. Je to patologie smutku. Zkušenost zklamání či zrady v důležitých vztazích vyjevuje zranitelnost, slabost a bezbrannost. Pokušení uzavírat se do sebe je velmi silné, a hrozí ztráta životní příležitosti *mít rád navzdory všemu*. Mít rád navzdory všemu.

Jeho ranami jsme uzdraveni

Štěstí, po kterém každý touží, se však může vyjádřit mnoha způsoby a může být dosaženo jedině, jsme-li schopni lásky. To je cesta. Vždycky je to otázka lásky, není jiné cesty. Pravá výzva se týká toho, kdo miluje více. Kolik jen postižených a trpících lidí se znovu otevírá životu, jakmile zjistí, že jsou milováni! A kolik lásky proudí ze srdce pouhým úsměvem! To je terapie úsměvu. Sama křehkost se pak může stát útěchou a oporou v našem osamocení. Ježíš nás ve svém utrpení miloval až do krajnosti (srov. Jan 13,1); na kříži zjevil Lásku, která se dává bez omezení. Copak bychom mohli vytknout Bohu něco z našich nemocí a utrpení, co by nebylo již vtištěno do tváře jeho ukřižovaného Syna? K jeho fyzické bolesti přistupuje také výsměch, emarginace a politování, zatímco on odpovídá milosrdenstvím, které zahrnuje všechny a odpouští všem: „*jeho ranami jsme uzdraveni*“ (Iz 53,5, 1 Petr 2,24). Ježíš je lékař, který uzdravuje lékem lásky, pro-

tože na sebe bere naše utrpení a vykupuje ho. Víme, že Bůh dovede chápat naši nemohoucnost, protože ji zakusil v první osobě (srov. Žid 4,15).

Způsob, kterým prožíváme nemoc a postižení, je ukazatelem lásky, kterou jsme ochotni prokázat. Způsob, jímž čelíme utrpení a omezení, je kri-

tériem naší svobody dávat smysl životním zkušenostem, i když se nám zdají absurdní a nezasloužené. Nenechme se proto zvíkat souženými (srov. 1 Sol 3,3). Víme, že ve slabosti můžeme sílit (srov. 2 Kor 12,10) a přijímat milost, abychom na sobě doplňovali to, co zbývá vytrpět do plné míry Kristových útrap ku pro-

spěchu jeho těla, to je Církve (srov. Kol 1,24); těla, které k obrazu toho Pánova – vzkříšeného – těla, uchovává rány, jež jsou znamením tuhého boje, ale jsou navždy proměněny láskou.

Přeložil P. Milan Glaser SJ
Radio Vaticana
(Mezititulky redakce)

TĚLESNÉ SKUTKY MILOSRDENSTVÍ

6. Vykupovat zajatce. 7. Pohřbívat zemřelé

Vykupovat zajatce

Už ve Starém zákoně se setkáváme s vykupováním ze zajetí nebo z otroctví (srov. Lv 25,47). To bylo právem, ba morální povinností blízkého příbuzného, jemuž náležel titul *go'el*, česky vykupitel.

Ve vrcholném středověku v období křížáckých výprav byli vykupováni křesťané ze zajetí a otroctví mohamedánů. Dokonce byl na popud Panny Marie, když se zjevila ve snu svatému Rajmundovi z Peñafortu, svatému Petru Nolas-kovi a aragonskému králi Jakubovi, založen roku 1218 řád pod ochranou Panny Marie de Mercede – Vykupitelky zajatců na vykupování statisíců křesťanů odvedených mohamedány po bojích na západním pobřeží Evropy.

I dnes jsou vykupováni lidé ze zajetí mohamedánů, jak svědčí např. případ dvou českých studentek unesených v Pákistánu.

Avšak neméně důležité je vysvobodit z otroctví ďáblova. Především to učinil Pán Ježíš, když „dal svůj život jako výkupné za mnohé“ (srov. Mk 10,45). Zde je místo pro naše osobní oběti po vzoru svatého apoštola Pavla: „Teď sice pro vás trpím, ale raduji se z toho, protože tím na svém těle doplňuji to, co zbývá vytrpět do plné míry Kristových útrap; má z toho prospěch jeho těla, to je Církve“ (Kol 1,24). V tom duchu často říkával kardinál Tomášek blahé paměti: „Kdo pracuje pro Církve, dělá mnoho, kdo se modlí, dělá víc, a kdo trpí, dělá nejvíc.“ Svatý Ludvík M. Grignon z Montfortu však upozorňuje: „Vol jeden z křížů, které na Golgo-

tě zříš, / vol moudře, neboť musíš nésti kříž, / buď jako světec nebo jako kající-ník, / neb jako kletbou štvaný pekelník.“

S výzvou k obětem za obrácení hříšníkům přichází zvláště naléhavě Panna Maria ve Fatimě: „Obětujte se za hříšníky a často, zvláště když přinášíte nějakou oběť, říkejte: ‚Ježíši, z lásky k Tobě a za obrácení hříšníků, jako zadostiučinění za urážky, kterých se dostává Neposkrvněnému Srdci Mariinu.‘“ (Gonzaga da Fonseca, *Fati-*

Foto: Flickr, Lawrence OP (CC BY-NC-ND 2.0)

ma. Cor Jesu, Český Těšín 1993, str. 19) Od té doby tři pasáči s dětinnou opravdovostí a horlivostí vynalézají rozmanité skutky sebezáporu a dva brzy umírají, jak jim Matka Boží předpověděla.

Kromě sebeobětování máme také napravovat hříšníky slovem a příkladem, jak nás k tomu vybízí čtvrtý skutek duchovního milosrdenství.

Pohřbívat zemřelé

Tento tělesný skutek milosrdenství vychází z potřeby projevat úctu tělu, které bylo utvářeno duchem, jenž vzešel přímo

z rukou Božích v okamžiku početí. Svatý Tomáš učí: „Anima est forma corporis.“ – Duše je formou těla. (S. th. I, q. 75, a. 1) Pohřbívání mrtvých také vyjadřuje víru v tělesné vzkříšení, přítomnou již ve Starém zákoně: „Toto praví Panovník Hospodin těmto kostem: ‚Hle, já do vás uvedu ducha a oživnete. Dám vám slachy, pokryji vás svalstvem, potáhnu vás kůží a vložím do vás ducha a oživnete.‘“ (Ez 37,4–6) Příklad věrnosti v pohřbívání dává zvláště Tobiáš: „Dával jsem svůj chléb hladovějícím a oděv nahým, a když jsem se dozvěděl, že někdo z mého národa zemřel a byl pohozen za ninivské hradby, pohřbil jsem ho.“ (Tob 1,17)

Pro Židy představovalo problém spalování mrtvol v koncentračních táborech, když byly ničeny kosti. I zřizování krematorií zednáři počátkem 20. století bylo původně výrazem nevíry ve vzkříšení, a proto ti, kdo se nechali spálit, podléhali trestu exkomunikace a nemohli mít církevní obřad. Dnes již toto ustanovení neplatí, protože kremace není pojmána jako projev nevíry, ale převládají ekonomické důvody. Skutek milosrdenství pohřbívání zemřelých se vztahuje k zesnulým, proto zde není prostor pro pojednání o významu smutečního obřadu pro pozůstalé.

P. Filip M. Stajner

P. ThLic. Filip Antonín Maria Stajner, člen Sdružení kněží a jáhnů sv. Dominika, v roce 2000 vážně onemocněl ALS, dnes je ochrnutý na celé tělo

MUČEDNÍCI NACISMU

Katolická církev „hlavním pomahačem Židů“

Svou činností ve prospěch Židů si Církev od nacistů vysloužila nálepkou „hlavní pomahač Židů“. K nejaktivnějším pomocníkům Židů patřili P. Alfred Delp SJ a katolický laik Anton Schmid.

Už roku 1928, kdy ještě nic nenasvědčovalo, že Hitler bude kancléřem, vydalo Svaté Oficium (dnes Kongregace pro nauku víry) toto závazné prohlášení: „Církev vždycky měla zvyk modlit se za Židy... Apoštolský stolec je bránil před nespravedlivými útoky a tak, jak vystupuje proti všemu nepřátelství mezi národy, odsuzuje nenávisť zaměřenou proti tomuto národu,

kdysi od Boha vyvolenému; nenávisť známou pod jménem antisemitismus.“

Mnichovský kardinál Michael Faulhaber hned při prvních protižidovských pogromech na konci roku 1933 pronesl v katedrále sérii kázání na téma „Židovství, křesťanství, němečtví“, kde upozornil na židovské kořeny naší civilizace a uvedl, že každý rasismus je v rozporu s katolickou naukou. Nacistický plátek „Der Stürmer“ kardinála obvinil, že je „zrádcem placeným od Židů“, padaly nadávky typu „svině“, „židovský dobytek“ apod. Po vyhlášení norimberských rasových zákonů roku 1935 německý episkopát protestoval, Hitler nato pozval Faulhabera k osobní audienci, o níž si kardinál v deníčku poznamenal: „Hitler si opakovaně a zvýšeným hlasem stěžoval na boj Církve proti rasovým zákonům III. říše. Já jsem na to odpověděl: „Pro nás to není otázka taktiky, ale dogmaticko-morálních zásad.“ Hitler... okamžitě s neskrývaným hněvem ukončil audienci.“ Zpráva gestapa z roku 1935 uvádí: „Nižší klérus odmítá myšlenkové dobro nacionálního socialismu... Opatření proti Židům a zákon o sterilizaci jsou předmětem neustálého štvání ze strany kléru.“

Při tzv. křišťálové noci v listopadu roku 1938 byly současně se židovskými synagogami vyplněny i rezidence těch biskupů, kteří byli označeni za „hlavní pomahače Židů“, berlínský probošt blahoslavený Bernhard Lichtenberg, o němž jsme psali dříve, byl mj. odsouzen za „podporu Židů“. Berlínský biskup Konrad Preyssing vytvořil zvláštní výbor na pomoc Židům pod vedením Margareth Sommerové, kláštery i jiná církevní zařízení hojně poskytovaly v době deportací od roku 1942 Židům úkryt. Velký počet Židů zachránil před smrtí vídeňský kardinál Theodor Innitzer.

P. Alfred Delp SJ

Jedním z nejaktivnějších pomocníků Židů byl jezuita Alfred Delp. Narodil se roku 1907 v Mannheimu, vychován byl jako protestant, na gymnaziálních studiích se však stal katolíkem a roku 1926 vstoupil do jezuitského řádu. Roku 1937 jej kardinál Faulhaber vysvětil na kněze. Působil v pastoraci kostela Nejdražší Krve Páně v Mnichově a psal sociálně angažované články do jezuitského časopisu „Stimmen der Zeit“ až do roku 1941, kdy ho úřady zakázaly.

Od roku 1941 se P. Delp spolu s dalšími jezuitami angažoval v tajném ukrývání Židů a napomáhání jim v útěku do Švýcarska. Pomohl desítkám lidí, byl vyšetřován gestapem, ale nic mu neprokázali. S jezuitským provinciálem P. Augustinem Röschem se zapojil roku 1942 do protinacistického hnutí „Kreisauer Kreis“ a v souvislosti s ním byl roku 1944 po nezdařeném atentátu na Hitlera 20. července zatčen, odsouzen k smrti a v Berlíně 2. února 1945 popraven. Při soudním přelíčení přišla na přetřes jako přítěžující okolnost i Delpova pomoc Židům.

Anton Schmid

Je málo známou skutečností, že i mnoho katolických laiků z náboženské motivace riskovalo svůj život při pomoci Židům – a někteří za to zaplatili i nejvyšší cenu. Jako jeden z příkladů uvádíme Antona Schmidu, vídeňského elektrikáře (narozen roku 1900) a zbožného katolíka. Za války narukoval a v hodnosti rotného se octl v litevském Vilně. Esesáci právě shromažďovali Židy k deportaci. Tehdy Schmidu navštívil Žid Salinger a prosil jej o pomoc. Schmid mu opatřil falešný doklad, díky němuž si Salinger zachránil život. Mluvil ale o tom mezi svými krajan – takže další dny se začali u Schmi-

Shora: P. Alfred Delp SJ. Foto: <https://zeitzubeten.org>; Anton Schmid. Foto: Wikipedia

da hlásit jiní s toutéž prosbou. Protože nemohl sám všem vyhovět, obrátil se na opata Gdowského z kláštera Ostra Brama, který ochotně nabídl spolupráci při výrobě falešných dokladů.

Záležitost však nezůstala utajena. Někdo to udal, opat i Schmid byli zatčeni, Schmid odsouzen pro „velezradu“ k smrti a roku 1941 popraven. Předtím ještě napsal své manželce: „Ty dobře víš, že

jsem se nemohl dlouho rozmýšlet a nepomocť... Pozdravuji tě ještě na tomto světě, ale brzy budu již na jiném v Boží náručí. Tvůj věčně milující Toni.“

PhDr. Radomír Malý

PhDr. Radomír Malý,
historik a publicista

Prameny k článku:

Kempner Maria Benedicta: *Priester vor Hitlers Tribunalen*, Leipzig 1967
Lów Konrad: *Die katholische Kirche und NS.Regime*, München 1991
Stern Karl: *Die Feuerwolke, Lebensgeschichte und Bekenntnis*, Wien 1954
Werner Eduard: „Anton Schmid opferte sein Leben, um Juden zu retten“, in *Fels* 5/2014

NAD EXHORTACÍ AMORIS LAETITIA

Jak správně interpretovat poslední papežův dokument? 2. část

Je třeba vyhnout se nebezpečí kolaborace Církve na šíření „moru rozvodu“ a hlásat osvobozující pravdu pokání a tajemství kříže.

Nebezpečí kolaborace Církve na šíření „moru rozvodu“

Církev vyznává věčnou nauku našeho Pána Ježíše Krista a učí: „Církev ve své věrnosti Pánu nemůže nový občanský sňatek rozvedených uznat za platný. Kdo se rozvede se svou ženou a ožení se s jinou, dopouští se vůči ní cizoložství. Rozvede-li se žena se svým mužem a vdá se za jiného, dopouští se cizoložství“ (Mk 10,11–12). Církev projevuje o tyto lidi pozornou starostlivost a vybízí je k životu ve víře, k modlitbě, ke skutkům bliženské lásky a křesťanské výchově dětí. Dokud však trvá situace objektivně odporující Božímu zákonu, nemohou tyto lidé dostat svátostné rozhřešení, přistupovat k přijímání eucharistie, ani vykonávat některé zodpovědné funkce v Církvi“ (*Kompendium KKC*, 349).

Žít v neplatném manželském svazku a trvale odporovat Božímu přikázání a posvátnosti a nerozlučitelnosti manželství znamená nežít v pravdě. Prohlašovat, že vědomé, svobodné a trvalé praktikování sexuálních aktů v neplatném manželském svazku v jednotlivých případech již nepředstavuje vážný hřích, není pravda, ale závažná lež, a nikdy tedy do lásky nevnese skutečnou radost. V důsledku toho by dát těmto lidem svolení přistupovat ke svatému přijímání bylo pod-

vodem, pokrytectvím a lží. Boží slovo v Písmu stále platí: „Kdo tvrdí: ‚Znáám ho, ale jeho přikázání nezachovává, je lhář a není v něm pravda‘ (1 Jan 2,4).

Magisterium Církve učí univerzální platnost Desatera: „Protože desatero Božích přikázání vyjadřuje základní povinnosti člověka k Bohu a k bližnímu, zjevuje ve svém základním obsahu těžké závazky. Ty jsou v podstatě neměnné a zavazují vždy a všude. Nikdo nás jich nemůže zprostit“ (*KKC*, 2072). To, že Boží přikázání, včetně přikázání „nesesmílníš“, připouštějí výjimky a že lidé v některých případech nemají být voláni k odpovědnosti za hřích rozvodu, hlásali farizeové a později křesťanští gnostici ve druhém a třetím století.

Následující výroky učitelského úřadu jsou stále platné, neboť jsou součástí neomylného Magisteria vyjádřeného univerzálním řádným Magisteriem: „Univerzálně platné jsou i zákazy přirozeného zákona; zavazují všechny dohromady i každého jednotlivce, a to vždy a za všech okolností. Jde totiž o zákazy zapovídající určité skutky *semper et pro semper* (vždy a provždy) a bez výjimky... takové zakázané jednání není v žádném případě slučitelné s dobrou vůlí jednající osoby... Církev vždy učila, že člověk se nikdy nesmí rozhodnout pro skutky

a postoje zakázané morálními přikázáními, jež jsou ve Starém a Novém zákoně vyjádřena záporným způsobem. Jak jsme viděli, sám Ježíš zdůrazňuje neodvolatelnost těchto zákonů: ‚Chceš-li však vejít do života, zachovávej přikázání... Nezabiješ, nezcižolozíš, nepokradeš, nevydáš křivé svědectví‘ (Mt 19,17–18)“ (Svatý Jan Pavel II., *Veritatis splendor*, 52).

Magisterium Církve nás učí ještě jasněji: „Dobré a čisté svědomí je osvěcováno opravdovou vírou. Láska totiž ‚vyvěrá‘ zároveň ‚z čistého srdce, z dobrého svědomí a opravdové víry‘ (1 Tim 1,5; srov. 3,9; 2 Tim 1,3; 1 Petr 3,21; Sk 24,16)“ (*KKC*, 1794).

V případě osob dopouštějících se objektivně hříšných morálních skutků při plném vědomí hříšnosti takového skutku, svobodně a vědomě a s úmyslem tyto skutky opakovat i v budoucnosti nelze použít zásadu přičitatelnosti za hřích kvůli polehčujícím okolnostem. Aplikace zásady přičitatelnosti na tyto rozvedené a znovusezdané by představovala pokrytectví a gnostický sofismus. Kdyby Církev takové lidi byt v jediném případě připustila ke svatému přijímání, odporovala by tím vlastní nauce, vydávala veřejné svědectví proti nerozlučitelnosti manželství a tím přispívala k šíření „moru rozvodu“ (*Gaudium et spes*, 47).

Církev, aby zabránila takovému nesnesitelnému a pohoršlivému rozporu, ve své neomylné interpretaci Boží pravdy o mravním zákoně a nerozlučitelnosti manželství po dva tisíce let vytrvale zachovává praxi, že ke svatému přijímání připouští pouze ty rozvedené, kteří žijí v naprosté zdrženlivosti a *remoto scandalo*, bez výjimky a bez jakýchkoli výjimečných privilegií.

Prvním pastoračním úkolem, který Pán svěřil své Církvi, bylo učení, nauka (srov. Mt 28,20). Dodržování Božích přikázání je s naukou vnitřně spjata. Církev proto vždy odmítala jakýkoli rozpor mezi naukou a praktickým životem a o těchto rozporech mluvila jako o „gnostických“ nebo jako o heretické luteránské teorii *simul iustus and peccator*. Mezi vírou a každodenním životem Božích dětí by žádný rozpor být neměl.

Zabýváme-li se dodržováním výslovných Božích přikázání a nerozlučitelností manželství, nemůžeme mluvit o jim odporujících teologických interpretacích. Jestliže Bůh říká „nesesmilníš“, žádná lidská autorita nemůže říci „ve výjimečných případech nebo z dobrého důvodu sesmilnit můžeš“.

Následující tvrzení papeže Františka jsou velmi významná. Papež mluví o integraci znovusezdaných rozvedených do života Církve: „Toto rozlišování nelze nikdy oddělit od evangelijních požadavků pravdy a lásky, jak je předkládá Církev... Musejí být nevyhnutelně přítomny následující předpoklady: pokora, rozlišování a láska k Církvi a jejímu učení... Nesmí vzniknout žádné riziko, že konkrétní rozlišování může vést lidi k domněnce, že Církev uplatňuje dvojitý standard“ (AL, 300). Tyto chvályhodné výroky v AL však zůstávají bez konkrétního požadavku, že znovusezdaní rozvedení jsou povinni se rozejít nebo alespoň žít v naprosté zdrženlivosti.

Když jde o otázku života nebo smrti těla, žádný lékař by svůj názor nevyjádřil nejednoznačně. Lékař nemůže říci pacientovi: „Musíte se rozhodnout podle svého svědomí, jestli si ten lék vezmete, ale zároveň musíte respektovat zákony medicíny“. Takové jednání lékaře by bylo velmi pravděpodobně pokládáno za nezodpovědné. A přece je život naší nesmr-

teľné duše důležitější, neboť na zdraví duše závisí její věčný osud.

Osvobozující pravda pokání a tajemství kříže

Říkat, že znovusezdaní rozvedení nejsou v Církvi veřejnými hříšníky znamená předstírat něco, co není pravda. Ve skutečnosti jsou navíc všichni příslušníci Církve bojující na zemi v situaci hříšníků. Jestliže znovusezdaní rozvedení

El Greco: Pokání Maří Magdaleny (1578)
Foto: Flickr, Emme Debi (CC BY-NC 2.0)

V péči o znovusezdané rozvedené musíme znovu roznít ducha následování Krista skrze pravdu o kříži a pokání, protože jedině ona přináší trvalou radost a brání pomijivým rozkoším, které nakonec vedou na scestí.

říkají, že jejich dobrovolné a vědomé skutky proti šestému přikázání nejsou vždy hříšné nebo přinejmenším nepředstavují těžké hříchy, klamou sami sebe a pravda v nich není, jak říká svatý Jan: „Řekneme-li, že hřích nemáme, klameme sami sebe a pravda v nás není. Když však uznáme, (že se dopouštíme) hříchů, on nám hřích odpustí a očistí nás od všeho špatného, protože věrně (plní, co slíbil),

a protože je spravedlivý. Řekneme-li však, že jsme nezhrěšili, děláme z něho lháře a jeho slovo v nás není“ (1 Jan 1,8–10).

Když znovusezdaní rozvedení přijmou pravdu, že jsou hříšníci, a dokonce veřejní hříšníci, nezbaví je to křesťanské naděje. Pouze přijetí reality a pravdy jim umožní vydat se cestou plodného pokání podle slov Ježíše Krista.

Bylo by velmi blahodárné obnovit ducha rané Církve a doby církevních otců, kdy existovala živá solidarita věřících s veřejnými hříšníky. Tato solidarita však byla založena na pravdě. Nebylo v ní nic diskriminačního, naopak. Celá Církev se procesu pokání veřejných hříšníků účastnila přímluvnými modlitbami, pláčem, skutky pokání a skutky lásky v jejich prospěch.

Apoštolská exhortace *Familiaris consortio* učí, že „i ti, kdo se vzdálili od Pánova přikázání a žijí dosud v takovéto situaci, mohou dostat od Boha milost obrácení a spásy, jestliže setrvávají v modlitbě, v kajícínosti a lásce“ (84).

V prvních staletích se veřejní hříšníci účastnili modlitebního shromáždění věřících. Měli klečet s pozvednutými rukama a prosit o přímluvu svých bratří. Tertulián nám podává toto dojemné svědectví: „Tělo se nemůže radovat, když některý z jeho údů trpí. Musí trpět a usilovat o to, aby se uzdravilo jako celek. Když vztahuješ ruce ke kolenům svých bratří, dotýkáš se Krista, prosíš Krista. Podobně když nad tebou pláčou, má s tebou soucit sám Kristus“ (*De paenitentia*, 10, 5–6). Svatý Ambrož Milánský použil podobných slov: „Celá Církev vzala na sebe břemeno veřejného hříšníka, trpíc spolu s ním v slzách, modlitbách a bolesti“ (*De paenitentia*, 1, 81).

Je samozřejmě pravda, že formy pokání v Církvi se změnily. Jeho duch však musí v Církvi zůstat živý v každé době. Dnes kněží a biskupové začínají s odvoláním na určité výroky AL naznačovat znovusezdaným rozvedeným, že jejich situace z nich z objektivního hlediska nedělá veřejné hříšníky. Uklidňují je tvrzením, že jejich sexuální vztahy nejsou těžkým hříchem. Takový postoj neodpovídá pravdě. Znovusezdané rozvedené tím zbavují možnosti radikálního obrácení k poslušnosti Bohu a jejich duše nechá-

vají žít v iluzi. Takový pastorační přístup je velmi snadný, laciný a nic nestojí. Nejsou tu žádné slzy, modlitby a přímluvy vedené bratrskou láskou, které by se nabízely Bohu za znovusezdané rozvedené. Jestliže znovusezdané rozvedené připustíme ke svatému přijímání, byť ve výjimečných případech, aniž bychom žádali, aby se přestali dopouštět skutků odporujících šestému Božímu přikázání, a navíc troufale prohlásíme, že jejich způsob života není vážným hříchem, vydáváme se snadnou cestou, která ignoruje pohoršení kříže. Taková pastorační péče o znovusezdané rozvedené je pomíjivá a zavádějící. Všem, kteří tuto levnou a snadnou cestu znovusezdaných rozvedených a jejich situace obhajují, Ježíš stále adresuje tato slova: „Jdi mi z očí, satane! Pohoršuješ mě, neboť nemáš na mysli věci božské, ale lidské!“ Svým učedníkům Ježíš řekl: „Kdo chce jít za mnou, zapři sám sebe, vezmi svůj kříž a následuj mě“ (Mt 16,24–25).

V pastorační péči o znovusezdané rozvedené musíme v naší době znovu roznítit ducha následování Krista skrze pravdu o kříži a pokání, protože jediné ona přináší trvalou radost a brání pomíjivým rozkoším, které nakonec vedou na scesti. Následující slova papeže Řehoře Velikého lze nejen skutečně aplikovat na naši současnou situaci, ale také do ní vnášejí jasné světlo: „Nesmíme příliš lpět na našem pozemském vyhnanství, pohodlí tohoto života nás nesmí vést k zapomínání na naši skutečnou vlast, aby náš duch uprostřed těchto příjmností nezmaltněl. Proto Bůh své dary mísí s navštívenými či tresty, aby se nám všechno, co nás na tomto světě těší, stalo trpčím a duše byla naplněna ohněm, jenž v nás neustále rozněcuje touhu po věcech nebeských a umožňuje nám činit pokroky. Tento oheň nás nechává trpět s radostí, křížuje nás něžně a naplňuje nás radostným smutkem“ (In Hez., 2, 4, 3).

Duch upřímného pokání rané Církve byl v Církvi živý vždy až dodnes. Zářivý příklad máme v blahoslavené Laury Vicuña del Carmen, která se narodila roku 1891 v Chile. Sestra Azocar, která se o Lauru starala, vzpomínala: „Pamatuji se, že když jsem poprvé vysvětlovala svátost manželství, Laura omdlela, pravdě-

podobně proto, že z mých slov pochopila, že dokud její matka zůstává s oním páнем, žije ve smrtelném hříchu. V té době v Junínu jen jedna rodina žila podle Boží vůle.“ Laura proto znásobila své modlitby a skutky pokání za matku. Dne 2. června 1901 s velkou vroucností přistoupila poprvé ke svatému přijímání. Zapsala si následující rozhodnutí: „1. Můj Ježíši, chci tě milovat a sloužit ti celým svým

Obdivuhodný příklad blahoslavené Laury je důkazem vážnosti, s níž opravdový katolík bere šesté Boží přikázání a posvátnost a nerozlučitelnost manželství.

Oltář Dominika Savia a Laury Vicuñi, Buenos Aires
Foto: Wikipedia, Gabriel Sozzi (CC BY-SA 4.0)

životem. Proto ti obětuji svou duši, srdce a celou svou bytost. 2. Chci raději zemřít než tě urazit hříchem. Proto se chci zříci všeho, co by mě od tebe mohlo oddělit. 3. Slibuji, že učiním, co budu moci, i kdyby to měly být velké oběti, aby tě lidé stále více poznávali a milovali a abych odčinila urážky, jež ti denně zasazují ti, kteří tě nemilují, zejména moji blízcí. – Můj Bože, dej mi život lásky, sebezáporu a oběti!“ Její velkou radost však kalilo to, že její matka, která byla na slavnosti přítomna, ke svatému přijímání přistoupit nemoh-

la. V roce 1902 Laura nabídla svůj život za matku, která žila v Argentině s jedním mužem v neregulérním svazku. Laura znásobila své modlitby a oběti za matčino skutečné obrácení. Několik hodin před smrtí si matku zavolala k lůžku a řekla jí: „Maminko, zemřu. Prosila jsem o to Ježíše a moje modlitby byly vyslyšeny. Téměř před dvěma lety jsem nabídla svůj život za milost tvého obrácení. Maminko, nebudu mít před smrtí tu radost, aby tě viděla se kát?“ Její matka, šokovaná a ohromená, slíbila: „Zítř ráno půjdu do kostela ke zpovědi.“ Laura zachytila pohled kněze, který za ní docházel, a řekla: „Otče, moje matka právě slíbila, že toho muže opustí. Budte svědkem jejího slibu!“ Dodala: „Teď můžu šťastná zemřít.“ S těmito slovy vydechla naposled 22. ledna 1904 ve věku 13 let v Junínu de los Andes v Argentině, v náručí své matky, která znovu našla víru a skoncovala s neregulérním svazkem, v němž žila.

Obdivuhodný příklad života dívky, kterou dnes známe jako blahoslavenou Lauru, je důkazem vážnosti, s níž opravdový katolík bere šesté Boží přikázání a posvátnost a nerozlučitelnost manželství. Náš Pán Ježíš Kristus nám přikázal vyhýbat se být i jen zdání, že schvalujeme neregulérní či cizoložný svazek. Církev ve své nauce i praxi toto Boží přikázání vždy a bez jakékoli nejednoznačnosti věrně uchovávala a předávala. Oběti svého mladého života blahoslavená Laura jistě neměla v úmyslu vyjádřit jednu z několika možných věroučných či pastoračních interpretací. Člověk nenabídne svůj život za nějaký věroučný nebo pastorační výklad, ale za neměnnou a univerzálně platnou Boží pravdu. Tuto pravdu dokázal velký počet světců, kteří za ni obětovali život, počínaje svatým Janem Křtitelem až po prosté věřící dnešní doby, jejichž jména zná jen Bůh.

Mons. Athanasius Schneider
<https://www.lifesitenews.com>

Přeložila Lucie Cekotová
Pokračování příště

Mons. Athanasius Schneider, pomocný biskup arcidiecéze Panny Marie v Astaně v Kazachstánu

EVROPA NA KOLENOU?

K čemu kultura pohody potřebuje kněze

Když Češi točí filmy, točí komedie. Když jdou do divadla, chtějí se zasmát. Česká kultura se – na rozdíl od té polské nebo slovenské – vyhýbá tragičností a heroismu. Hledá především pohodu. Chce být nad věcí. Její leckdy léčivý sklon nebrat se vážně má však i odvrácenou stránku. Snaží se vytvořit ze života nezávaznou hru, v níž se věci sebevážnější dají neutralizovat správnou dávkou humoru – jen proto, aby nás neobtěžovaly. Smějeme se hrdinství, smrti, víře. Také kněz, pokud už se v české kultuře objeví, pak jako kdosi k smíchu: sneseme jen hřímajícího, láhve objímajícího feldkuráta Katze nebo přihlouplé panáčky z Troškových filmů.

„Zbytečný“ kněz

Hlavně ne patos. Jenže kněžství je patetické – ze své podstaty. Kristus Dobrý Pastýř přichází, aby položil život za své ovce, a totéž žádá po těch, kdo se svěříli do jeho školy. Kněz, bytost, jejímž smyslem, je vyrábět z lidí svaté, táhnout je k nebi, nemůže být něčím nepateticky pohodovým, něčím nezávazným, nenáročným. Je smutné, když se o knězi říká: „On je úplně normální,“ a myslí se to jako chvála. Jinými slovy: Ten člověk poví vtip, zajde na pivo a neotravuje nás řečmi o hříchu, o svatosti, o smrti, soudu, nebi a pekle. Je smutné, když se o knězi říká: „Je v pohodě.“ Je mnohem potěšitelnější, když se udělá anketa o potřebnosti různých povolání a kněz, jak tomu bylo v naší zemi, skončí na předposledním místě. Značí to, že Češi vědí, k čemu kněz je, že vlastně – ze světského hlediska – není k ničemu, že jim nemůže pomoci k ničemu z toho, co bezprostředně chtějí, jen ke svatosti, která je straší.

Pokud by myšlenka na kněze byla příjemná lidem, kteří před Bohem utíkají, pak by bylo na knězově kněžství patrně

Jakého kněze potřebuje dnešní Evropa? Evropa, která nemá pro co umírat, a tedy ani pro co žít. Evropa, která se potřebuje znovu naučit chválit Boha a klanět se mu.

něco špatně. Kněz udržuje světla před svatostánky rozsvícená, je svědkem nechtěné a naléhavé přítomnosti Lásky, která čeká na to, aby člověka uchvátila. Lidé kolem chodí bez povšimnutí a domnívají se, že by se nic nestalo, pokud by světla před svatostánky zhasla, pokud by už nikdo nepřinášel na oltáři Nejsvětější Oběť,

Foto: Flickr, alfora (CC BY-NC-ND 2.0)

Přítomnost kněze dokonce i v místech, kde se do kostela nechodí, je potřebná právě proto, že rozrušuje měšťácké pohodlíčko, které člověku brání, aby se vůbec ptal, proč je na světě.

kteřá je nad všechny lidské oběti, protože při ní neumírá jen člověk pro Boha, ale Bůh pro člověka. Domnívají se, že by se nic nestalo, pokud by se život obce omezil jen na Továrnou a Stadion a Supermarket, jen na Pohodu. A pokud má mít v jejich životě místo kněz, pak jen natolik, nakolik ho lze do pohody vměstnat: smí žehnat stříkačky a 24. prosince v noci smí tvořit jednu z kulis Vánoc, ale běda mu,

pokud bude tím, kým z podstaty je: totiž prostředníkem mezi Nebem a zemí, tím, který přináší Kristovu oběť Otci a kdo chce do této oběti vtáhnout všechny včetně sebe. Přítomnost toho zbytečného kněze dokonce i v místech, kde se do kostela nechodí, je potřebná právě proto, že rozrušuje měšťácké pohodlíčko, které jako krusta na duši člověku brání, aby se vůbec ptal, proč na světě je.

Měšťáctví

„Měšťáctví,“ píše Hermann Hesse, je cestou pohody mezi extrémy, cestou rozumného středu. Hlavně nic nepřehánět. Nebýt zpustlíkem, ale ani světcem. „Člověk má možnost zcela a naprosto se oddat duchu, oddat se pokusu přiblížit se božskosti, ideálu světce. Má však obráceně i možnost zcela se oddat svým pudům, žádostem svých smyslů, a veškeré své snahy zaměřit na získání chvilkové rozkoše. Jedna cesta vede ke světcům, mučedníkovi ducha, k odevzdání se Bohu. Druhá cesta vede k tomu být zhýralcem, mučit se pudy, oddat se zániku. A mezi oběma cestami se pokouší v umírněném středu žít měšťák. Nikdy se nebude obětovat, nikdy se neoddá ani rozkošim, ani askezi, nikdy nebude mučedníkem, nikdy se nepodvolí zkáze – naopak, jeho ideálem není vzdát se svého já, nýbrž si je uchovat, jeho snahy neplatí ani svatosti, ani jejímu protikladu, bezvýhradnost je pro něho nesnesitelná, chce sice sloužit Bohu, ale i rozkoši, chce sice být počestný, ale také trochu se na zemi pěkně pohodlně poměť. Zkrátka se pokouší usadit uprostřed mezi extrémy, v mírném a neškodném pásmu bez prudkých vířivých bouří, a také se mu to daří, jenže na úkor oně životní a citové intenzity, kterou skýtá život zaměřený na bezvýhradnost a extrémy. Intenzivně žít se dá jen na úkor svého já. A měšťák si necení

ničeho než právě svého já [...] Za cenu intenzity tedy dosahuje záchovy a jistoty, místo posedlosti Bohem sklízí klid svědomí, místo rozkoše pohodu, místo svobody pohodlí, místo smrtelného žáru příjemnou teplotu. Měšťák je tedy bytostně stvoření s chabou životní hybnou silou, stvoření úzkostlivé, bojící se sebeobětování a snadno ovladatelné.¹ Může vůbec Ježíš zachránit měšťáka? Zdá se to skoro nemožné, ale „u Boha je možné všechno“!

Kněz není tím, kdo lidi chlácholí v jejich měšťácké prostřednosti, a pokud ano, pak zrazuje Krista. Kněz je bořítelem světských útěch, burcovatelem pro Nebe. Jinak je nepotřebný. Jenže svět nepotřebuje nic víc než právě takové nepotřebné lidi, kteří by člověka vyváděli z jeho bludného kruhu mezi Továrnou, Stadionem a Supermarketem. Je ironií současné Evropy, že těmi, kdo nás probouzejí z pohodlného měšťáckého žití zaměřeného naprosto nekřesťansky na seberealizaci místo sebeztrácení, nejsou kněží, ale stoupci radikálního islámu. Jejich ideály jsou šílené, zvrácené, přesto však disponují silou, již ochablá Evropa už nemá – silou obětovat se, silou klanět se něčemu, co je přesahuje, i když to není pravý Bůh, ale modla, a ochotou položit život.

Proč se vlastně dívíme?

Mnozí z nich se přitom nenarodili na Blízkém východě, ale v Belgii, Francii či Švédsku a obrátili se proti civilizaci, která je odchovala – a není divu. Saïd Kouachi,² jeden teroristů, kteří spáchali prosincové útoky v Paříži, studoval na slušné francouzské škole a hrával fotbal v místním klubu, Amedy Coulibaly, jiný islámský atentáčník, pár let před svým útokem pracoval jako vzorný zaměstnanec Coca-Coly, a dokonce si jako ukázkový příklad integrace do společnosti potřásl rukou s francouzským prezidentem. Tito a jiní muži, kteří se obalují výbušninou a střílí po lidech, nejsou monstra z dovozu, ale evropští občané s evropským vzděláním.

Současná Evropa jim dává všechno, co má, a přece to nestačí. Starosta městečka na jihu Francie si posteskl, že se deset mladíků z jeho obce přidalo v Sýrii k džihadistům, ačkoli v jejich čtvrti právě vystavěl výstavní skate park pro volnoča-

sové aktivity. Jaký nevědek! Jak to, že tyto mladí lidé, kteří nakonec sáhli po zbrani, nenašli naplnění v práci pro Coca-Colu, v ježdění na skate-boardu ani v čutání pro místní fotbalový tým? Co jim v západní civilizaci chybělo? Jak to, že ti, kdo mají co jíst, s kým spát, s čím si hrát, nakonec propadnou fanatickým ideologiím a začnou svým bližním stínat hlavy? Copak jim Evropa nedala všechno? Dala – a bylo to málo. V člověku je touha po hr-

Ani ateismus ani islamismus.
Jedině Kristus je odpověď
na odvěký hlad srdce.

Kristus se ke mně sklonil.
Jak mu já odpovím?

Foto: Flickr, Timothy Neesam (CC BY-NC-ND 2.0)

dinství, po modlitbě, po sebedarování, je v nás touha klanět se, kterou sekulární společnost se všemi svými výtoby prostě nenasytí. Dívíme se, že Evropany – a nejen ty arabského či tureckého původu – láká radikální islám. Ale proč se vlastně dívíme?

Společnost bez ideálů

Lidé jako Saïd Kouachi a Amedy Coulibaly byli dokonale integrováni do společnosti, jenže do společnosti dokonale vyprázdněné od jakýchkoliv ideálů, za které lze pokládat život. Ano, Evropané mají

hodnoty, kterým převážně věří. Věří v lidská práva, v toleranci, otevřenost, mír, pokrok, v ochranu životního prostředí a v právo na slast. Pěkné ideály – některé z nich mají dokonce kořeny v křesťanství – ale jsou-li od svých křesťanských kořenů odříznuté, samy nepostačují, nenasytí, nezažehnou srdce člověka natolik, že by položil život. A Evropa, která nemá pro co umírat, nemá pro co žít. Evropa, která nemá pro co umírat, ke své sebevraždě ani nepotřebuje džihadisty, i bez cizí pomoci stárne a schází. Vydává se na drahé dovolené, na studijní pobyty a pracovní stáže, ale odmítá mít děti. Ne proto, že by v ní nebylo dost blahobytu, ale proto, že v ní není dost naděje a ochoty se obětovat. Evropa bez Boha, Evropa bez matek postupně dodýchává a přitom s údivem sleduje, že se mnozí z těch, které odchovala, proti ní obrací. Proč? Protože v ní není, komu se klanět. Člověk, a zejména mladý člověk, nehledá pouze, pro co by žil, ale také, pro co by položil život. Touha po radikálním sebeobětování je do našeho srdce vepsána aspoň tak silně jako touha po sebeuchování. Ale za co se může současný Evropan obětovat? Snad za svobodu slova? Možná... Ale co máme ještě tak důležitého k vyslovení? Jakou radostnou zvěst může ještě starý kontinent zvěstovat světu? A je příznačné, že společnost lidí, kteří nemají pro co dávat život, je zároveň společností lidí, kterým schází důvod život předávat. Společnost bez mučedníků je společností bez matek.

Kultura neklanění

Žijeme ve světě dvou děsivých alternativ. Jednou je sekulární Evropa se svou *kulturu neklanění*. Druhou je radikální islám se svým *klaněním se krvavému bohu*, který po svých ctitelích žádá, aby se provaždili k míru, podobně jako to chtěl nedávno fašismus a komunismus. Tváří v tvář dvojí hrůze světa, v němž žijeme, hrůze v podobě Evropy, která se zapomněla klanět, a hrůze islamismu, který se sice klaní,

¹ Hermann Hesse: *Stepní vlk*, přel. Vratislav Slezák.

² Následující část textu tlumočí myšlenky obsažené v eseji francouzského filosofa Fabrice Hadjadje „Les djihadistes, le 11 janvier et l'Europe du vide“ (*Le Figaro*, 10. 2. 2015).

ale démonickým silám, jsme zvláště mykněží povoláni k tomu, abychom reprezentovali radikální křesťanství, křesťanství naprosto nepřizpůsobené potřebám pohodlného měšťáka 21. století. Křesťanství, které člověku, jenž hledá pohodu a seberealizaci, nenabízí vůbec nic a je jím oprávněně nenáviděno. Křesťanství prodchnuté duchem klanění a kajícínosti, jehož představitelé se více starají o to, aby sami klečeli před svatostánkem, než aby na lacinou reklamu lákali lidi do kostela, kde jim pak stejně nemají co nabídnout. Křesťanství, které se nebojí být jiné, cizí, nesrozumitelné a které oslovuje právě proto, že se vemlouvavými slovy nepodbízí světu, nýbrž prostým jazykem a skloněnými koleny chválí Boha.

Kdysi na našem kontinentě bylo komu se klanět. Kdysi byl na našem kontinentě elán k přežívání. Dnes unavená Evropa nemá již téměř žádné sebevědomí, téměř žádnou vůli se bránit. Sama se

Bohu neklaní, a proto bude možná převálcována kulturami schopnými se klanět – i kdyby to bylo falešným bohům. Evropa, která se opět klanění naučí, bude Evropou ochotnou život darovat i obětovat, Evropou početných rodin a plných klášterů, ne kontinentem lidí, kteří sice mohou žít, jak chtějí, ale nemají proč.

Nebuďme normální

Klanění je výzvou pro nás kněze. Nebuďme normální, nebuďme v pohodě, buďme stejně radikálně pro Krista, jako byli Saïd Kouachi a Amedy Coulibaly pro svou karikaturu Boha. To, co svým klaněním a svou kajícíností reprezentujeme, je ostatně jediná cesta, která Evropě zbývá, pokud má přežít. A lidé to brzy poznají, aniž bychom jim museli nadbíhat. Proto se nenechme uvěznit podružnostmi, ale především se dnes a denně klanějme Kristu, cestě života, kolem níž zeje dvojí propast – zleva propast neklanění, zpra-

va propast klanění se modlám. Avšak ani ateismus ani islamismus – jedině Kristus je odpověď na odvěký hlad srdce. Kristus se ke mně sklonil. A jak mu já odpovím? Ne v první řadě svou činorodostí po vzoru lidí vězněných světem, ale tím, že nenechám Pána v kostele samotného, ale budu se mu hodiny a hodiny klanět na místě těch, kdo to zatím neumějí nebo nechtějí umět. Pokud je předejdu, připojí se ke mně, protože svět jim nabízí jen pohodu, která nenasytí. Nedej, Pane, aby lidem pohodu nabízeli i kněží. Kam by potom ty hladové duše šly?

P. Štěpán Smolen

*Promluva na kněžském dni
v Litoměřicích v květnu 2016
(Mezilitulky redakce)*

P. Štěpán Smolen, farní vikář v Mladé Boleslavi

CO JE TO „DŮSTOJNÁ SMRT“?

Příspěvek k debatě o legalizaci eutanazie

Eutanazie je téma, které „chytí“ řadu lidí. Moje přítelkyně, odbornice na lékařskou etiku, mi řekla, že myšlenka eutanazie nejvíc nadchne lidi kolem dvacítky, tedy ne lékaře. To jsem si ověřila v roce 1996, kdy na eutanazii chtěla volebně vydělat ODS. Pozvali mě tehdy na střední Moravu, na zdravotnickou školu, abych polemizovala se zastáncem eutanazie. Vzala jsem si s sebou materiály o nacismu, abych mohla poukázat na historické kořeny propagace eutanazie: předpokládala jsem jako samozřejmost, že zásadu, podle níž zdravotníci musejí život chránit, neho ničit, nebude třeba vysvětlovat.

Mýlila jsem se. Měla jsem proti sobě dvě třídy maturitního ročníku, jejichž studenti trvali na tom, že zdravotníci

(tedy i oni, maturanti) mohou odpovědně rozhodnout o usmrcení vážně nemocného pacienta. Paní ředitelka je vyzvala, aby hlasovali – *pro* byli téměř všichni, asi tři si nebyli jisti. *Proti* nebyl nikdo.

Historické kořeny

Přirozeným kontextem představ o manipulovatelnosti lidského života jsou utopické koncepce. Zatímco ve většině klasických utopií nacházíme návrhy čehosi, co bychom dnes nazvali populační politikou, a to s výraznými eugenickými prvky a s více či méně zjevnou nedůvěrou k instituci rodiny, otázku eutanazie nevyléčitelně nemocných si kladou jen některé z nich. Zcela otevřeně o ní hovoří ve své *Utopii* Tomáš Morus, který

říká: „O nemocné, jak jsem řekl, pečují s velikou láskou a neopomíjejí ničeho, aby je navrátili zdraví, ať jde o vhodnou léčbu, či náležitou životosprávu. Utěšují i lidi nezhojitelně nemocné tím, že je navštěvují, s nimi rozprávějí a poskytují jim všemožná ulehčení. Jde-li však o nemoc nejenom nevyléčitelnou, ale i takovou, která chorého ustavičně mučí a týrá, tu ho kněží a úředníci vybízejí, když již vlastně přežívá svou smrt, bez schopnosti k životním úkonům, jiným jsa na obtíž a sobě samému břemenem, aby se rozhodl déle neživiti morovou nákazou a neváhal zemřít, poněvadž mu je život jen mučivou útrapou: naopak, aby se tohoto trpkého života, jakožto žaláře a mučidla, s dobrou nadějí buď sám zbavil, anebo

se ho dal od jiných se svým souhlasem zbaviti: protože smrtí vyvázne nikoli z výhod, nýbrž z trestu, bude prý jednati rozumně, protože však přitom poslechně rad kněží, to jest tlumočnicků Božích, bude nadto jednati též zbožně a svatě. Ti, kteří se i dají přesvědčiti, buď sami ukončí život hladovkou, anebo jsou z něho odesíláni v oblouzení a bez pocitu umírání. Nikoho však neusmrcují proti jeho vůli, ani vůči lidem odpírajícím zemřít nijak neumenšují svou péči. Odejít takto ze života pokládají u lidí, které sami přemluvili, za čestné. Naproti tomu člověka, který si sáhne na život z důvodu, kterého neschválili kněží a senát, nepokládají za hodna pohřbu ani do země ani zehem: takové sebevrahy nepohřbeny potupně vrhají do některého močálu.“

Také Francis Bacon v *Nové Atlantidě* hovoří o tom, že úkolem lékaře „není jen obnovit zdraví, ale i zmírnit bolesti a trápení: nejen tehdy, když takové zmírnění přispěje k uzdravení, ale i tehdy, když umožní čestný a snadný odchod“. Je to také Bacon, který ve svém pojednání o medicíně poprvé používá slovo „eutanazie“ v tomto moderním smyslu slova.

Souvislost s utopiemi významně naznačuje rozměr společenského plánování, který je od problému eutanazie neodmyslitelný.

Norimberský pohled

Realita společenského plánování, které chce eliminaci nežádoucích prvků obnovit společnost, se zjevila v mimořádně ostrém světle nacistických vyhlazovacích akcí. Nacistické pojetí eutanazie postavil do obecnějších společenských souvislostí jako první psychiatr Leo Alexander, americký důstojník, který v letech 1946–1947 spolupracoval s Radou pro válečné zločiny v Norimberku. Vášnivost jeho obžaloby filosofických principů nacistické diktatury a radikálnost poukazu na jejich souvislost s obecným trendem vývoje moderní společnosti i moderní medicíny je dána právě bezprostředním zážitkem vyhlazovacích táborů a rozhovory s obžalovanými.

Ve svých třech článcích, jež jsou do dnes hojně citovány, vidí přímou souvislost mezi propagací individuální eutanazie na přání a eutanazií ve společenském měřítku. Za hlavní příčinu nástupu eu-

tanazie jako řešení společenských problémů pokládá však prosazení principu racionální užitečnosti v přístupu k nemocným, tedy odklon od principu péče. Tvrdí, že k pokusům na lidech – včetně tzv. heteroplastické transplantace a sterilizace – a k masovému usmrcování se dospělo pozvolnými myšlenkovými posuny. Za naprosto klíčové považuje přijetí principu, že existuje něco jako „život, který nestojí za to, aby byl žit“. Alexander v této souvislosti považuje za nebezpečný i moderní trend k většímu důrazu na prevenci než na léčbu.

Alexander v zásadě říká, že tak jako je diktatura systém s převážně destruktivním myšlením, jsou destruktivní řešení sociálních problémů cestou k diktatuře.

Připustit eutanazii by znamenalo stanovit podmínky, jež musí lidský život splňovat, aby mohl být respektován jako právo.

„V každém typu diktatury tvrdí vládnoucí instituce nebo jednotlivci, že vše, co činí, činí pro dobro lidu jako celku: proto se také na zdraví dívají především z hlediska užitečnosti, efektivity a produktivity. V takovém pojetí přirozeně vítězí hegelovský princip, podle něhož je dobré to, co je užitečné. Usmrcovací centrum je vlastně *reductio ad absurdum* zdravotnického plánování, které je založeno jen na racionálních principech a na ekonomice – ne na lidském soucitu a božském zákonu. Američtí lékaři samozřejmě nejsou tak daleko (psáno v roce 1949), aby uvažovali o zřízení usmrcovacích center, ale dospěli k nebezpečnému bodu reflexe, kdy se pravděpodobnost plné rehabilitace chápe jako činitel určující pro množství času, úsilí a nákladů, jež má příslušná instituce věnovat určitému pacientovi. V tomto okamžiku si musejí Američané uvědomit, že eutanazie je už mezi námi. Psychiatrovi je zřejmé, že se tu uplatňuje erupce podvědomé agrese – jak u činitelů, kteří se případem zabývají, tak u příbuzných, kteří trpí jinak přirozenou frustrací z tragédie, která zasahuje jejich vlastní životy. Tvr-

dím, že si americká medicína musí uvědomit, na jakých základech vlastně stojí...“

Příkladem obousměrného ovlivňování individuální a společenské roviny je tzv. akce T4. Tímto kódem bylo označeno usmrcování nevyлéčitelně nemocných na základě Hitlerova výnosu z 1. září 1939. Jak upozorňuje Joachim Widder, neměl ani v nacistickém Německu tento výnos povahu zákona (a to navzdory tzv. zmocňovacímu zákonu z roku 1933, podle něhož nebyla vláda při schvalování zákonů vázána ústavou). Při reformě trestního práva v roce 1934 byla otázka zničení bezcenného („lebensunwert“) života sice otevřena, ale příslušnou komisí odmítnuta s tím, že díky zákonu o ochraně před dědičně nemocným potomstvem budou případy duševního nebo tělesného postižení velmi řídké. Provádění akce bylo svěřeno zvláště určeným lékařům (zatímco Widder se v roce 1995 pozastavuje pouze nad vágním vymezením postižených, referuje Alexander v roce 1949 o tom, že v praxi mnohde rozhodoval pomocný personál), kteří obdrželi příslušné formuláře nikoli snad od ministerstva zdravotnictví, ale od ministerstva vnitra, a tam také svá vyplněná hlášení odesílali. Tam, na odboru sídlícím v Tiergartenstrasse 4 (odtud akce T4), se pak na základě vyplněných hlášení rozhodovalo, kdo bude odtransportován a usmrcen. Nemocní byli nejprve stříleni, později se přešlo na plyn a uspávací prostředky.

Dnešní alternativy

Otázka kvality postiženého, nemocného nebo dohasínajícího života znepokojuje všechny, kdo přicházejí s tímto životem do styku. Zatímco zastánci eutanazie hledají cesty, jak tyto životní polohy vyškrtnout, hledají lékaři-thanatologové způsoby, jak lidi při umírání doprovázet. Průkopníci této vědy – či spíše umění – je Elisabeth Kübler-Rossová, na kterou navázala i řada českých lékařů a psychologů (Haškovcová, Křivohlavý, Svatošová aj.). Český samizdat (Pohunková – Freiová) vyprodukoval v řadě „Témat“ malý sborník úvah s názvem „O smrti a umírání“.

Zastánci „pomoci v umírání“ na rozdíl od zastánců eutanazie spatřují důstojnou smrt v tom, že je člověk o svém stavu včas a vhodně informován a že má mož-

nost strávít poslední fázi života v prostředí, jež kombinuje osobní soukromí a rodinnou intimitu s výhodami ústavní péče. Tato forma pomoci umírajícím se rozvíjí i u nás. Jinou formou pomoci je asistovaná domácí péče, která umožňuje rodinám postižených posloužit svým blízkým až do konce. Její alternativou jsou stacionáře, kde může nemocný trávit tu dobu, kdy jsou jeho blízcí v práci a ve škole.

Poválečnou novinkou, o níž se zmiňuje už Alexander, je sdružování nemocných a postižených do klubů a společností, kde si jednak navzájem pomáhají zvládat důsledky svého onemocnění, jednak se společně snaží prosadit své potřeby a požadavky vůči okolí. „Právě to nás ujišťuje o kvalitě demokracie,“ píše už v roce 1949 Leo Alexander, „že aktivisty těchto společností jsou lidé, kteří by v podmínkách diktatury byli vyčleněni pro eutanazii.“

Hrozba eutanazie v demokratické společnosti

Nechci na tomto místě nijak podceňovat fakt, že demokratická země a totalitní stát poskytují zásadně rozdílný rámec debatě o jakémkoli společenském problému, tedy i debatě o eutanazii.

Přesto v obojím případě znamená přijetí eutanazie postupné zužování tolerance k lidskému postižení – jak u postiženého, tak u jeho okolí. Zkušenost z USA, kde se kniha zakladatele „Hemlock Society“ Dereka Humphryho *Konečný odchod* z roku 1991 stala bestsellerem, ukazuje, že jsou – s touto knihou na nočním stolku –

nalézání mrtví i lidé, kteří nebyli téměř nebo vůbec nemocní, a někteří z nich byli dokonce mladí. Je-li totiž dobrovolný odchod ze světa, resp. nárok na asistenci při něm, věcí čistě osobního rozhodnutí, pak je skutečně právem každého člověka – ne jen postiženého nebo nemocného.

Jakmile se na druhé straně do tohoto rozhodování zavádí prvek vnějšího posouzení, konkrétně posouzení odborníky (viz Morovi „kněží a senát“), nelze toto posouzení zbavit prvku vnějšího hodnocení smyslu konkrétního lidského života.

Přes všechna ujišťování o jasném vymezení a naprosté dobrovolnosti se zde proklamují limity, které nemohou v praxi fungovat. V pojednání amerického soudce Stephena Reinharda o charakteru soudních rozhodnutí v případech eutanazie se nakonec říká: „Naše závěry jsou silně ovlivněny utrpením mentálně kompetentních lidí v terminálním stadiu choroby – ale nejen jím. Stejným způsobem jsme ovlivněni utrpením jiných lidí, např. těch, jejichž existence je zredukována na vegetativní stav nebo na stálé a nezvratné nevědomí.“

Nejasnost hranic mezi dobrovolným a nedobrovolným, mezi vlastní svobodou a vnějším tlakem je podle mého soudu neodmyslitelně zabudována v samotné ideji eutanazie jako zákonného práva na asistovanou sebevraždu

Mimořádný ohlas na pokusy o zařazení eutanazie mezi témata naší předvolební debaty dal po mém soudu poměrně jasnou odpověď na otázku, zda témata ci-

vilizace a jejích tradovaných hodnot patří do politické diskuse nebo ne. Ti, kdo považují např. ochranu nenarozeného života nebo vztah rodiny a společnosti za otázky s výrazným politickým rozměrem, narážejí totiž často na námitku, že řešení těchto témat je věcí čistě soukromou. Z téže strany se kupodivu vynořilo téma eutanazie jako svého druhu populistický předvolební příslib. To samo nás utvrzuje v přesvědčení, že vztah k mravním tradicím vlastní civilizace je věcí občansko-politickou a že na této rovině je třeba o něm hovořit.

Právo na život je totiž věcí politickou především proto, že představuje jedno z nejzásadnějších omezení moci státu nad člověkem. Není totiž pochyb o tom, že právo na eutanazii nelze uzákonit bez objektivizace podmínek. A jakákoli objektivizace podmínek, za nichž by byla aktivní eutanazie přípustná, by znamenala definici podmínek, jež musí lidský život splňovat, aby mohl být respektován jako právo. V naší zemi jsme státu upřeli právo usmrcovat těžké zločince: dáme-li mu právo autorizovat usmrcování nevinných osob – byť i s jejich souhlasem – znamená to rozšířit státní moc způsobem, který je v historickém kontextu naší civilizace bezprecedentní.

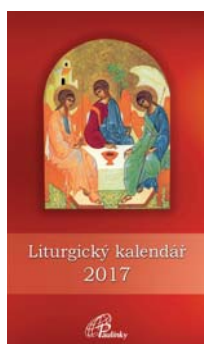
Michaela Freiová

Michaela Freiová, publicistka a překladatelka, spolupracovnice Občanského institutu a Res Claritatis

Z nabídky nakladatelství a knihkupectví PAULÍNKY

NAKLADATELSTVÍ A KNIHKUPECTVÍ PAULÍNKY • Jungmannovo nám. 18, 110 00 Praha 1, tel.: 224 818 757, mobil 733 755 999
on-line knihkupectví: www.paulinky.cz, e-mail: objednavky@paulinky.cz

Stormie Omartianová: Síla manželovy modlitby

Další povzbuzení k modlitbě ve vztazích, tentokrát zaměřené na manželovu modlitbu za svou ženu. Když do svého manželství pozvete Boha, i ta nejbezradnější situace se může změnit k lepšímu. Brož., 216 str., 199 Kč

Liturgický kalendář na rok 2017

Každá stránka obsahuje jeden týden. Dny jsou barevně odlišeny podle liturgického období. Obsahuje popis metody lectio divina. Nechybí ani další informace, na které jste zvyklí z předešlých diářů. Brož., 64 str., 48 Kč

Jak to vidí Michael Cook

Temná minulost anonymního dárcovství spermatu

Dárcovské oplodnění může zničit život dětí, ale to není jeho jediné zlo. Kazí totiž také charakter dárců.

Využívání asistované reprodukce (ART) je dnes tak běžné, že se snadno zapomíná, jak rychle se měnily společenské postoje vůči ní. Server *The Atlantic* nedávno zveřejnil článek o počátcích umělých reprodukčních technologií pod titulkem „První umělé oplodnění bylo etickou noční můrou: Postupy z 19. století zahrnovaly lži, slib mlčenlivosti a sperma od překvapivého dárců“. Z toho jako by vyplývalo, že současná asistovaná reprodukce je mnohem etičtější než v oněch zkažených starých časech. Je to pravda – anebo se prostě jen provedly drobné kosmetické úpravy této technologie?

Podívejme se nejprve na počátky asistované reprodukce. K prvnímu těhotenství po umělém oplodnění zřejmě došlo v Anglii v roce 1790. Proslulý chirurg John Hunter použil sperma „obchodníka s látkami“ k oplodnění jeho manželky. Jeden lékař ve Francii v polovině 19. století tvrdil, že vytvořil osm úspěšných těhotenství. Americký lékař jménem Marion Sims se o to v 60. letech 19. století několikrát pokoušel, výsledkem bylo jedno těhotenství (které však skončilo potratem). Svých experimentů však musel po protestech veřejnosti zanechat.

Při všech těchto postupech byly použity spermiie manžela. Tématem článku v *The Atlantic* bylo první úspěšné těhotenství po umělém oplodnění spermiemi od cizího dárců. Došlo k němu v roce 1884 ve Filadelfii, ale oznámeno bylo až o 25 let později. Pacientkou byla vdaná žena, která nemohla otěhotnět. Po důkladném vyšetření si lékař William Pancoast uvědomil, že problém je pravděpodobně na straně manžela. Ukázalo se, že je neplodný po onemocnění kapavkou, které prodělal před vstupem do manželství. Lékař ženu bez souhlasu manžela uvedl do narkózy a oplodnil ji spermatem nejhezčího z malé skupiny mediků, kteří přísahali mlčenlivost. Pancoast to nakonec manželovi řekl, ten však byl

překvapivě s výsledkem spokojen. Žena se nikdy nedozvěděla, jak otěhotněla.

Až do roku 1909 nebyla o tomto meziníku v medicíně zveřejněna žádná zpráva. Jeden z oněch mediků, Addison Davis Hard, jenž se posléze stal lékařem v Minnesotě, však publikoval zprávu o této události v lékařském časopise. „Ten chlapec je teď obchodníkem v New Yorku a loni jsem si s ním potřásl rukou,“ napsal.

Hlavním cílem článku Dr. Harda bylo vykreslit umělé oplodnění jako eugenické dobrodíní, „postup vylepšující rasu“, jenž by vytvářel děti se „skvělými duševními vlohami“ namísto „hloupých, zlu nakloněných a nemocemi ohrožených potomků“. „Každý den legálně vstupují do manželství lidé, kteří mají nejhorší možné předpoklady pro dobré a zdravé potomstvo... Umělé oplodnění pečlivě vybraným semenem tento problém vyřeší.“

Podle jeho názoru nemá osobní vztah s biologickým otcem pro potomka žádný význam: „Původ spermiie, jež oplodní vajíčko, nemá větší význam než charakter prstu, který stiskl poušť pistole... Stále více se prosazuje názor, že dítě se kompletně utváří jen díky matce.“ Nuže, zde je celá ideologie asistované reprodukce shrnutá v jedné z jejích prvních obran – bezvýznamnost instituce manželství, eugenika, bezvýznamnost otce, víra v technologii a důvěra v zásadovost lékařského povolání.

A ještě jedna věc. Kdo jiný mohl být otcem onoho „obchodníka z New Yorku“

než sám Dr. Hard? Nabubřelý styl psaní a pseudovědecké eugenické spekulace nemohou zakrýt pětadvacet let trvající touhu obejmout syna, jehož tak bezstarostně zplodil. Asistovaná reprodukce nemůže změnit lidskou přirozenost.

Co se vůbec změnilo od roku 1884? Asistovaná reprodukce je stále více odělována od manželství. Svobodné ženy a lesbičky si kupují dárců, kteří jejich potomkům svěřují své báječné eugenické vlohy. Mnohé děti se stávají „genetickými sirotky“, kteří nikdy nepoznají svého otce. Nemluvě o tisících lidí, kteří prožívají zármutek kvůli zpretrhaným příbuzenským vazbám. Dárcovství spermií vždy bylo a vždy bude etickou noční můrou.

První významný článek o umělém oplodnění spermatem od dárců byl publikován roku 1945 v *British Medical Journal*. Autoři, Rakušan Bertold Wiesner, jeho žena Mary Bartonová a jejich kolega, popsali své zkušenosti z londýnské kliniky asistované reprodukce jako pozitivní řešení mužské neplodnosti. O mnoho let později však vyšlo najevo, že pan Wiesner byl otcem asi dvou třetin dětí počatých na klinice – přibližně 600. Nikdo nezná přesný počet, protože jeho žena zničila většinu záznamů. Dárcovské oplodnění může zničit život dětí, ale to není jeho jediné zlo. Kazí totiž také charakter dárců.

Michael Cook

<http://www.mercatornet.com>

Přeložil Pavel Štíčka

RC MONITOR SI MŮŽETE OBJEDNAT NA ADRESE:

Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@rcmonitor.cz.

Jméno a příjmení:

Ulice:

Obec:

PSČ:

E-mail:

Počet výtisků:

Náklady na tisk a distribuci jednoho čísla jsou přibližně 24 Kč, což za rok činí 576 Kč. Periodikum je distribuováno zdarma a jeho vydávání je možné jediné díky zasláním darům. Všem dárcům Pán Bůh zaplať.

Letem světem

„Dost se dnes mluví o **krizi rodiny**. K současnému stavu se euroamerická společnost dopracovala dlouhým vývojem, který postupně oslaboval, až téměř zničil mezi-generační vazbu mezi prarodiči a vnuky. Osou rozpadu rodiny je vznik a rozvoj nejrůznějších institucí, jako jsou povinná školní docházka, penzijní pojištění, zdravotní pojištění apod. Tyto instituce z rodiny, kterou považují za jedinou pro společnost a život důležitou instituci, sňaly téměř veškerou odpovědnost a tím ji dotlačily **do pozice jakéhosi způsobu zábavy**. To, co bylo už ve starověku (srov. Hippokratés 460–373 př. Kr., stoikové v 2. stol. př. Kr.) a plánovitě bylo rozvíjeno v dobrém úmyslu obětavými lidmi od raného středověku jako záchytné instituce pro rodinou nezvládnuté či nezvladatelné situace, dostalo dnes právní rámec, který rodinu zlikviduje. Pro současné debaty je příznačný posun ve významu slova normální. Slova normální se dříve užívalo ve smyslu přirozené. Dnes má význam běžné, časté... Posun významu ukazuje, zvláště v otázce rodiny, že jsme odmítli zákonodárce Božího a určujeme normy jiné. Je snad jasné, že jiné znamená v daném kontextu nepřirozené. **Zákonodárství o rodině má vycházet od rodiny přirozené a chránit právě ji**. Je samozřejmě zapotřebí, aby bylo pamatováno na všechny, kdo ať už vrozenou odchylkou, nebo ranou osudu úplnou

rodinu (otec, matka, děti) mít nemohou nebo ji ztratili. Je pro ně třeba udělat hodně, ale není možné v socialisticky rovnostářském duchu a v postmoderní libochuti učinit z rodiny jeden z případů něčeho, co lidi občas postihuje jako neštěstí. K tomu nás krok za krokem tlačí šílená demagogie a lobbismus agresivních seskupení. Jsou úspěšná a zákonodárci postupně znevažují

Koláž: mimi

a znevýhodňují tradiční rodinu. Dospěli už tak daleko, že ji staví do pozice, kdy je **hlídána jako zločinná**. Vyjde-li najevo, že se v nějaké rodině činí rozdíl mezi mužem a ženou, může být rozeznána jako zločinecké doupe.“ Tato vzácná moudrá slova zazněla z úst prof. P. Petra Piňhy na půdě Trnavské univerzity letos v květnu a máme za to, že stojí za připomenutí.

Krátce na to, koncem máje, v pozoruhodném komentáři portálu *Echo24.cz*

zmínil Daniel Kaiser zajímavou myšlenku, když v textu s názvem „Aha, občanská statečnost je frackovství“ napsal: „Nadace Charty 77 podarovala ve čtvrtek Cenou Františka Kriegla Autonomní sociální centrum Klinika... **to je ten dům ve státním vlastnictví, který před časem protiprávně obsadila skupina levicové mládeže, a který dnes, po uplynutí roční suspenze z milosti ministra financí, opět obývá protiprávně**. Co tím chtěla porota říct? Ocenění jsou vylíčení jako skupina neohrožených v moři nepřejícnosti, například ze strany spoluobčanů, což asi mají být jejich nedobrovolní sousedi na Žižkově, kteří na rozdíl od nich většinou za svoje bydlení zaplatili nebo platí a kteří taky platí daň z nemovitosti – a jejichž nechut vůči autonomnímu sociálnímu centru je spíš tušená než jakkoli formulovaná. Pravda je přesně opačná: **Klinika má široké sympatie v médiích a zastání v politice, na svém poličku působnosti hraje přesilovku... Fakticky se spojit s těmi nejmocnějšími ve státě a pak začít křičet, když po nás převodové složky režimu chvíli chtějí dodržovat platné zákony, není žádná občanská statečnost, ale frackovství**. Je to asi taková úroveň jako cestovat metrem načerno a pak nejenže nezaplatit pokutu, ale ještě u ředitele dopravního podniku vyžadovat trest pro revizora.“

-zd-

- 26. 6. Ne 13. neděle v mezidobí**
I Král 19,16b.19–21, Žl 16, Gal 5,1.13–18, Lk 9,51–62
- 27. 6. Po sv. Cyril Alexandrijský, biskup a učitel církve**
Am 2,6–10.13–16, Žl 50, Mt 8,18–22
- 28. 6. Út Památka sv. Ireneje, biskupa a mučedníka**
Am 3,1–8; 4,11–12, Žl 5, Mt 8,23–27
- 29. 6. St Slavnost sv. Petra a Pavla, apoštolů (Doporučený svátek)**
Sk 12,1–11, Žl 34, 2 Tim 4,6–8.17–18, Mt 16,13–19
- 30. 6. Čt svatí prvomučedníci římsí**
Am 7,10–17, Žl 19, Mt 9,1–8
- 1. 7. Pá sv. Theobald (Děpolt)**
Am 8,4–6.9–12, Žl 119, Mt 9,9–13
- 2. 7. So sv. Ota**
Am 9,11–15, Žl 85, Mt 9,14–17

- 3. 7. Ne 14. neděle v mezidobí**
Iz 66,10–14c, Žl 66, Gal 6,14–18, Lk 10,1–12.17–20
- 4. 7. Po sv. Prokop, opat; sv. Alžběta Portugalská**
Oz 2,16b.17b–18.21–22, Žl 145, Mt 9,18–26
- 5. 7. Út Slavnost sv. Cyrila a Metoděje, patronů Evropy**
Iz 61,1–3a, Žl 117, 2 Kor 4,1–2.5–7, Lk 10,1–9
- 6. 7. St sv. Marie Gorettiová, panna a mučednice**
Oz 10,1–3.7–8.12, Žl 105, Mt 10,1–7
- 7. 7. Čt sv. Wilibald, biskup**
Oz 11,1–4.8c–9, Žl 80, Mt 10,7–15
- 8. 7. Pá sv. Kilián, biskup a mučedník**
Oz 14,2–10, Žl 51, Mt 10,16–23
- 9. 7. So sv. Augustin Žao Rong, kněz, a druhové, mučedníci**
Iz 6,1–8, Žl 93, Mt 10,24–33

Res Claritatis MONITOR – publicistický čtrnáctideník, vydává Res Claritatis. Noviny jsou zaměřeny na osvětu široké veřejnosti v oblasti života a postojů římskokatolické církve jako prevence náboženské nesnášenlivosti a xenofobie. ISSN 1214-8458. MK ČR E 15474. Adresa redakce: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha, e-mail: redakce@rcmonitor.cz, číslo účtu: 2400089111/2010. Šéfredaktor: Zdeňka Rybová. Výkonný redaktor: Mgr. Dagmar Kopecká. Redakční rada: Mgr. Roman Cardal, Ph.D., fr. Mgr. Pavel M. Mayer OP, Ing. Josef Mudra, Mgr. Radim Ucháč, Mgr. Ondřej Vaněček. Teologický poradce: fr. Mgr. Pavel M. Mayer OP. Vychází s církevním schválením Arcibiskupství pražského čj.: arc/419/10 ze dne 10. 9. 2010. Nevyžádané příspěvky a materiály se nevracejí.